



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1248/2024
31.10.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Радославе Мађаров и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Васић, адвокат из ..., против туженог Јавног комуналног предузећа „Београдски водовод и канализација“ Београд, чији је пуномоћник Свето Раковић, адвокат из ..., ради утврђења и чинидбе, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2836/23 од 02.11.2023. године, у седници одржаној 31.10.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2836/23 од 02.11.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 5536/21 од 25.01.2023. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев да се утврди да су ништави уговори о обављању привремених и повремених послова, закључени између странака, и то уговор бр. ... од 06.02.2017. године, уговор бр. ... од 25.04.2017. године, уговор бр. ... од 16.08.2017. године, уговор бр. ... од 30.12.2017. године, уговор бр. ... од 25.04.2018. године, уговор бр. ... од 30.08.2018. године, уговор бр. ... од 20.12.2018. године, уговор бр. ... од 18.04.2019. године, уговор бр. ... од 26.08.2019. године, уговор бр. ... од 23.12.2019. године, уговор бр. ... од 24.04.2020. године, уговор бр. ... од 22.05.2020. године, уговор бр. ... од 25.06.2020. године, уговор бр. ... од 21.07.2020. године, уговор бр. ... од 25.08.2020. године, уговор бр. ... од 25.09.2020. године, уговор бр. ... од 27.10.2020. године, уговор бр. ... од 27.01.2021. године и уговор бр. ... од 25.06.2021. године; да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог на радном месту „...“ почев од 01.02.2017. године и одбија захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да на име трошкова поступка исплати туженом износ од 179.250,00 динара, у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 5536/21 од 25.01.2023. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе из поднеска од 14.10.2022. године. Ставовима од другог до двадесетог изреке, утврђено је да су ништави уговори о обављању привремених и повремених послова закључени између парничних

странака, ближе одређени у изреци ове прасуде. Ставом двадесет првим изреке, утврђено је да је тужилац засновао радни однос на одређено време код туженог ради обављања послова „...“ почев од 01.02.2017. године, што је тужени дужан да призна и трпи. Ставом двадесет другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади парничне трошкове од 129.750,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2836/23 од 02.11.2023. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда. Одбијени су захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију

Испитујући побијану пресуду на основу одредби члана 441. и члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23) Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни релативно битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, јер је другостепени суд одлуку засновао на чињеницама утврђеним у првостепеној пресуди, а због повреда одредаба поступка о преиначењу тужбе пред првостепеним судом ревизија се не може изјавити .

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац, као извршилац посла, је са туженим, као наручиоцем посла, закључио више уговора о обављању привремених и повремених послова, на основу којих је непрекидно био радно ангажован у периоду од 01.02.2017. године до 30.08.2021. године. Последњи уговор о привременим и повременим пословима закључен је 25.06.2021. године. Тужилац је све време обављао послове ..., који су општим актом тужене систематизовани као радно место. Током наведеног периода тужилац је користио сва права која су му по закону припадала на основу радног ангажовања. Након истека рока по последњем закљученом уговору, тужиоцу је престао рад код туженог.

По оцени нижестепених судова, тужилац је непрекидним радним ангажовањем код тужене на истим пословима дуже од четири године стекао статус запосленог на неодређено време, а што произлази из одредби чланова 32, 37. и 197. став 1. Закона о раду, те чланова 66. и 103. Закона о облигационим односима. Уговори о привременим или повременим пословима су по овим одредбама специфични уговори радног ангажовања ван радног односа, а суштина њиховог предмета је да послови ради чијег се обављања закључују не трају дуже од 120 радних дана у календарској години. Послови које је тужилац континуирано обављао систематизовани су као радно место по општем акту туженог, па како се по својој садржини и опису не могу уподобити са привременим и повременим пословима из члана 197. Закона о раду, уговори су по члану 103. Закона о облигационим односима ништави, јер су закључени противно Закону о раду. По оцени нижестепених судова, тужилац је засновао радни однос на

неодређено време 01.02.2017. године, при чему је на спорни однос без утицаја забрана запошљавања нових лица из члану 27е став 34. Закона о буџетском систему, јер је и по том закону тужени имао могућност пријема тужиоца у радни однос на неодређено време.

По оцени Врховног суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 32. став 1. Закона о раду прописано је да се уговор о раду закључује пре ступања запосленог на рад, у писаном облику. Према ставу 2. те одредбе, ако послодавац са запосленим не закључи Уговор о раду у складу са ставом 1. тог члана, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад.

Тужени је јавно предузеће, које по члану 2. став 1. тачка 5. Закона о буџетском систему („Службени гласник Републике Србије“, број 54/09 са каснијим изменама и допунама), спада у кориснике јавних средстава, због чега се у односу на њега примењују одредбе тог закона. Законом о изменама и допунама тог закона („Службени гласник Републике Србије“, број 108/13) у члану 27е. додат је став 34. којим је прописано да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2015. године, изузев уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење министарства. Одредба члана 27е. став 34. наведеног закона новелирана је више пута, тако да је забрана корисника јавних средстава да заснивају радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места постојала од 2014. године све до 31.12.2020. године.

Одредбом члана 105. Закона о буџетском систему прописано је да ако су одредбе других закона, односно прописа у супротности са тим законом, примењују се одредбе тог закона. Из наведене одредбе произлази да се одредбе Закона о буџетском систему, којима је прописана забрана заснивања радног односа са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места код корисника јавних средстава, у односу на одредбе Закона о раду налазе у односу посебног према општем закону и да се зато примењује правило да одредбе посебног закона дерогирају одредбе општег закона.

Сходно наведеном, у време када је започело радно ангажовање тужиоца по уговору о привременим и повременим пословима од 06.02.2017. године, одредбе посебног Закона о буџетском систему забрањивале су туженом да заснује радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места. То искључује примену општег прописа - члана 32. став 2. Закона о раду, о правној фикцији заснивања радног односа на неодређено време, у ситуацији када пре ступања на рад, између запосленог и послодавца није закључен писани уговор о раду. Због тога је погрешан и закључак нижестепених судова да су оспорени уговори о привременим и повременим пословима симуловани (привидни) уговори, који немају дејство међу уговорним странама (члан 66. став 1. Закона о облигационим односима) и да прикривају Уговор о раду који важи, јер су испуњени услови за његову правну ваљаност (члан 66. став 2. Закона о облигационим односима). Наиме, и уговор о раду

би био ништав – закључен супротно принудним прописима о забрани запошљавања код корисника јавних средстава, прописаној посебним Законом о буџетском систему.

По оцени Врховног суда, закључењем уговора о привременим и повременим пословима тужени није злоупотребио правни институт привремених и повремених послова из члана 197. Закона о раду, са намером да избегне заснивање радног односа са тужиоцем. У време важење забране новог запошљавања, тужени је кроз рад ван радног односа заправо решавао проблем недостатка запослених, сагласно наведеној одредби закона.

Постојање изузетка од забране новог запошљавања, предвиђено чланом 27е. ставовима 35. – 37. Закона о буџетском систему, по схватању ревизијског суда не утиче на другачију одлуку о изјављеној ревизији. Према тим одредбама, изузетно од става 34. тог члана, радни однос са новим лицима могао се засновати уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење министарства; укупан број запослених на одређено време због повећаног обима посла, лица ангажованих по уговору о делу, уговору о привременим и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге, и лица ангажованих по другим основима код корисника јавних средстава не може бити већи од 10% укупног броја запослених; изузетно од става 36. тог члана, број запослених на одређено време због повећаног обима посла, лица ангажованих по уговору о делу, уговору о привременим и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге и лица ангажованих по другим основима код корисника јавних средстава, може бити већи од 10% укупног броја запослених, уз сагласност тела Владе на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење министарства.

У конкретном случају, нема доказа да је туженом, на основу члана 27е. став 35. – 37. Закона о буџетском систему и члана 3. став 1. Уредбе о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Службени гласник Републике Србије“, број 113/13 са каснијим изменама и допунама) дата сагласност за запошљавање нових лица ради попуњавања упражњених и слободних радних места у 2017. години. Закључцима Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање, донетим у наредним годинама, туженом је дата сагласност да има укупан број запослених на одређено време због повећаног обима посла, лица ангажованих по основу уговору о делу, уговора о привременим и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге и по другим основима већи од 10% укупног броја запослених на неодређено време. Дате сагласности омогућавају туженом да запосли нова лица (на одређено време, због повећаног обима посла) уз услов да располаже потребним средствима, али га не обавезују на заснивање радног односа са другим лицима, јер је тужени послодавац слободан у избору са којим лицем по том основу ће засновати радни однос.

По оцени Врховног суда, неосновано је и истицање одредбе члана 27к. Закона о буџетском систему, унете новелама тог закона објављеним у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 149/20. Означена одредба примењује се од 01.01.2021. године, регулише ограничење запошљавања код корисника јавних средстава и нема ретроактивно дејство. Одредба се не може применити у овом спору, у којем тужилац тражи утврђење да је засновао радни однос на неодређено време од 06.02.2017. године, даном ступања на рад код туженог. Осим тога, тужилац није засновао тужбу и

предлагао извођење доказа на околности којим запосленима на неодређено време је престао радни однос код туженог 2020. године, нити колико је у календарској 2021. године тужени могао да запосли нових лица без посебних дозвола и сагласности, па нема услова ни за утврђење да је радни однос на неодређено време заснован након 01.01.2021. године, када је престала забрана запошљавања нових лица. Дакле, у време када је тужбеним захтевом тражено утврђење постојања радног односа, важила је забрана запошљавања прописана чланом 27е. став 34. Закона о буџетском систему, а одредба о ограничењу запошљавања из члана 27к. тог закона у конкретном случају се не може применити.

Из наведених разлога, по становишту ревизијског суда, тужилац не може са успехом да остварује судску заштиту траженим утврђењем ништавости уговора о привременим и повременим пословима и да је ступањем на рад засновао радни однос без закљученог уговора о раду. Због тога је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено као у првом ставу изреке.

Тужени има право на накнаду трошкова поступка у границама постављеног захтева, о којима је као у другом ставу изреке одлучено применом одредби чланова 165. став 2., 154 и 163. ставова 1. - 4. ЗПП. Досуђени износ од 179.250,00 динара чине награда за састав два поднеска по 16.500,00 динара, за заступање на три одржана рочишта по 18.000,00 динара, заступање на једном одложеном рочишту 9.750,00 динара, за састав жалбе 33.000,00 динара и састав ревизије 49.500,00 динара.

**Председник већа - судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић